

Helsingfors/Mariehamn 28.1.2022

Nr 7/22

Hänvisning Justitieministeriets skrivelse
13.1.2022, nr VN/455/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Justitieministeriet har i skrivelse 13.1.2022 inbegärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland. Enligt promemorian inhämtar ministeriet utlåtande även från justitiekanslersämbetet, social- och hälsovårdsministeriet jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, Ålands landskapsregering samt Ålandsdelegationen. Nämnade utlåtanden har inte tillställts Ålandsdelegationen vid tidpunkten för avgivandet av detta utlåtande.

Lagändringens bakgrund och innehåll

Den föreslagna ändringen gäller självstyrelselagens 30 § 9 punkt, som reglerar förvaltningsbehörigheten gällande bekämpande av smittsamma sjukdomar. Enligt nämnda lagrum, sådant det lyder efter ändringen (FFS 1084/2015), ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag angiven myndighet. Istället för benämningen "riksmyndighet eller kommunerna" föreslås nu uttrycket "en myndighet som är verksam i riket", vilken formulering är neutral i förhållande till kommande förvaltningsreformer i riket. I riket har det bildats 21 välfärdsområden som ska ta över de uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunerna och samkommunerna för sjukvårdsdistrikten för närvarande ansvarar för. Ansvaret för att ordna tjänster och uppgifter inom social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena från ingången av år 2023. Genom förslaget säkerställs att Ålands landskapsregering eller en annan myndighet som anges i landskapslag fortfarande enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen kan handha de uppgifter som hör till dem i

anslutning till bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur. Ändringen är av teknisk natur och inverkar inte på förvaltningsbehörigheten enligt den gällande bestämmelsen.

Samtidigt föreslås det att det till 30 § i självstyrelselagen fogas en ny punkt enligt vilken en myndighet som enligt landskapslag ansvarar för hälso- och sjukvården är behörig att även sköta uppgifter som hör till offentligrättsliga lokalförvaltningsenheter inom hälso- och sjukvården enligt sådan rikslagstiftning som gäller på Åland. Med offentligrättsliga lokalförvaltningsenheter i lagrummet avses kommunerna eller sjukvårdsdistrikten och från och med 1.1.2023 välfärdsområdena. Genom den nya 30 § 24 punkten införs en formell rättsgrund för den myndighet som enligt landskapslagstiftningen ombesörjer hälso- och sjukvården att även handha uppgifter av rikslagstiftningsnatur inom hälso- och sjukvården. Denna punkt avser att bekräfta nuläget inom hälso- och sjukvården på Åland till den del den saknar en formell författningsrättslig grund.

Ändringarna ska ske i den ordning som anges i 69 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän och kommunernas förvaltning enligt 18 § 1, 2 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

Enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten gällande hälso- och sjukvården landskapet med de undantag som stadgas i lagens 27 § 24, 29 och 30 punkter. Enligt nämnda punkter har lagstiftningsbehörigheten förbehållits riket i fråga om administrativa ingrepp i den personliga friheten, smittsamma sjukdomar hos människor, kastrering och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefruktning, rättsmedicinska undersökningar, behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål. Den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet tillhandahålls enligt 2 § i landskapslagen om hälso- och sjukvård (ÅFS 114/2011) av myndigheten Ålands hälso- och sjukvård, som är underställd landskapsregeringen.

Den föreslagna ändringen av 30 § 9 punkten gäller smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur, vilka enligt 27 § 29 och 31 punkterna i självstyrelselagen tillkommer riket. Således tillämpas bland annat rikets lag om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) också på Åland.

Genom den nya 30 § 24 punkten i självstyrelselagen får den landskapsmyndighet som ansvarar för hälso- och sjukvården på Åland en rättsgrund med stöd av lag för vidtagande av administrativa ingrepp i den personliga friheten och handhavande av sådana uppgifter inom hälso- och sjukvården vilka enligt beskrivningen ovan utgör riksbehörighet och som enligt rikslagstiftningen ska handhas av of-fentligrättsliga lokalförvaltningsenheter.

Ålandsdelegationens slutsats

Med hänvisning till det som anges ovan och i justitieministeriets promemoria förordar Ålandsdelegationen den föreslagna ändringen av självstyrelselagen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Suviranta jämte suppleanten Siitari.

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare